

Úvod	12
PRVNÍ ČÁST	
1 Stereotypy a morální legitimizace sociální stratifikace	19
1.1 Morální základy sociální stratifikace	19
1.1.1 Definice: stereotyp, status, merit, schopnosti	20
1.1.2 Teorie funkcí a geneze stereotypů	21
1.1.3 Zautomatizovaná aplikace meritokratické normy	22
1.1.4 Hypotézy výzkumu	24
1.2 Metoda	25
1.2.1 Soubory	25
1.2.2 Dotazníky	27
1.2.3 Kontrola dat a doplnění chybějících odpovědí	28
1.2.4 Shoda posuzovatelů (reliabilita) a škálové hodnoty	29
1.3 Výsledky	30
1.3.1 Socioekonomický status: prestiž a bohatství; statusová inkonzistence	30
1.3.2 Merit: inteligence a pracovitost	33
1.3.3 Merit a status	34
1.3.4 Statusová inkonzistence	37
1.4 Diskuse	38
1.5 Limity naší studie	41
1.6 Závěr	42
2 Meritokracie: utopie a realita	46
2.1 Platónův mýtus	46
2.2 Meritokracie jako utopie	48
2.3 Meritokracie jako realita	49
2.4 Útěk dnešní „aristokracie“ před odpovědností?	51



3	Stereotypy v kontextu	53
3.1	K teorii vlivů kontextu na spontánně uváděné stereotypy	53
3.1.1	Stereotypy	53
3.1.2	Paměťová schémata, normy a kontext	54
3.1.3	Výzkumné otázky a hypotézy	55
3.2	Výzkum	58
3.2.1	Soubory	58
3.2.2	Techniky	58
3.3	Výsledky	61
3.3.1	Konsenzuální a osobní stereotypy: obsah, sdílení, polarizace	61
3.3.2	Kontext a valence stereotypů	64
3.3.3	Implicitní postoje	65
3.4	Diskuse a závěr	68
4	Stereotypy, morální normy a zobecněná předsudečnost	73
4.1	Vymezení tématu	73
4.1.1	Předsudek, předsudečný postoj a zobecněná předsudečnost	74
4.1.2	Kulturní a osobní stereotypy	75
4.1.3	Morální normy a jejich dimenze	77
4.1.4	Společné jádro stereotypů a apriorní ideologické principy	79
4.1.5	Které skupiny jsou objekty zobecněné předsudečnosti?	80
4.2	Teorie geneze a funkcí zobecněné předsudečnosti	81
4.2.1	Výzkumné hypotézy	82
4.3	Výzkum	84
4.3.1	Soubor	85
4.3.2	Metoda	85
4.4	Výsledky	87
4.4.1	Zobecněná předsudečnost vůči skupinám vyžadujícím solidaritu	88
4.4.2	Zobecněná předsudečnost vůči skupinám představujícím hrozbu	91
4.5	Diskuze	93
4.6	Limity naší studie	96
4.7	Závěr	97

5	Teorie ospravedlňování systému a její přínos k poznání meziskupinových vztahů	98
5.1	Úvod	98
5.2	Jedinec – skupina – systém	99
5.2.1	Vlastnosti systému	100
5.3	Základní hypotézy SJT	101
5.3.1	Udržování statu quo	102
5.3.2	Znevýhodněné skupiny	103
5.3.3	Stereotypy	108
5.4	Diskuse s jinými teoriemi	110
5.5	Závěr	112
6	Hodnota rovnosti jako významný ukazatel politické orientace – vývoj škály rovnosti	113
6.1	Politická orientace v psychologické perspektivě	113
6.1.1	Pojetí politické orientace	114
6.1.2	Měření politické orientace	116
6.2	Cíl studie	118
6.3	Nástroj	118
6.3.1	Postup	119
6.3.2	Soubor	120
6.4	Výsledky	120
6.4.1	Psychometrické parametry dotazníku	120
6.4.2	Postoje ke společenskému uspořádání a politická orientace	123
6.5	Diskuse a závěr	127

## DRUHÁ ČÁST

7	Aktivace genderového stereotypu a výkon v matematice	131
7.1	Úvod	131
7.2	Metoda	137
7.2.1	Výzkumný soubor	137
7.2.2	Materiály	138



7.2.3 Experimentální manipulace	141
7.3 Výsledky	142
7.3.1 Základní model	143
7.3.2 Modely hierarchických regresí	143
7.4 Diskuse	146
8 Genderové vzorce v hodnocení prestiže profesních kategorií	149
8.1 Trh práce z genderové perspektivy	149
8.2 Genderově ne/přiléhavý jazyk	151
8.2.1 Ambivalence genderově přiléhavých označení	153
8.2.2 Gender a prestiž povolání	155
8.2.3 Trh práce z pohledu žen a mužů: teoretické konsekvence	156
8.3 Představení realizované třístupňové studie	158
8.3.1 Studie 1: Nezávislé hodnocení prestiže	159
8.3.2 Studie 2: Explicitní porovnávání	170
8.3.3 Studie 3: Představy o ženách a mužích ve vybraných povoláních	173
8.4 Diskuse a závěr	177
9 Model obsahu stereotypu a fenomén dehumanizace	182
9.1 Model obsahu stereotypu	182
9.1.1 Dimenze kompetencí a vřelosti	182
9.1.2 Další emoce	184
9.2 Chování (Behaviors from Intergroup Affect and Stereotypes)	186
9.2.1 Řetězec usuzování	188
9.3 Komplementární stereotyp	189
9.4 Legitimita a stabilita statusového systému	190
9.5 Dehumanizace	192
9.5.1 Morální dilema	192
9.5.2 Schadenfreude	195
9.5.3 Lítost nad slabými	196
9.6 Závěr	197
10 Stereotypy etnických a národnostních kategorií v české společnosti	198
10.1 Úvod	198



10.2 Cíle a otázky studie	199
10.3 Metodika	200
10.3.1 Výzkumný soubor	200
10.3.2 Metody	201
10.4 Výsledky	204
10.4.1 Klíčové dimenze obsahu stereotypu	204
10.4.2 Další dimenze obsahu stereotypu	207
10.4.3 Stereotypy vybraných etnických a národnostních kategorií	209
10.5 Diskuse a hodnocení výsledků	212
10.6 Závěr	216

## TŘETÍ ČÁST

11 K teorii politické korektnosti	221
11.1 Úvodem	221
11.2 Politická korektnost a snahy o zvyšování statusu minorit	223
11.2.1 Příklady politicky korektních a nekorektních projevů	223
11.2.2 Alternativní koncepce politické korektnosti – a „nepříjemná“ data	226
11.2.3 Nástroje a cíle politické korektnosti na první úrovni: výsledky analýzy	227
11.3 Politická korektnost a politický boj	228
11.3.1 Politická korektnost v politické praxi	229
11.4 Politická korektnost a obrana neomarxistické ideologie	232
11.4.1 Kulturní neomarxismus	232
11.4.2 Nástroje politické korektnosti	241
11.5 Závěrem	245
12 Mikroagrese a status obětí	247
12.1 K pojmu mikroagrese	247
12.1.1 Mikroagrese jako subtilní forma rasismu	248
12.1.2 Druhy mikroagrese: útok, urážka, invalidace	249
12.1.3 Empirický status teorie mikroagrese	250

12.2	Boj o statusy v kultuře obětí	252
12.2.1	Minority a status obětí	250
12.2.2	Generace sněhových vloček, varovné signály a bezpečné zóny	254
12.2.3	Proměna univerzity	257
12.2.4	Mikroagrese a politická korektnost	258
12.3	Závěr	260
13	Politika identity a kultura uznání	261
13.1	K vymezení pojmu politiky identity	261
13.1.1	Utiskování majoritou a skupinové uvědomění	261
13.1.2	Exkluze, autentičnost a politika identity	263
13.1.3	Politika uznání a autentičnosti	264
13.2	Kritika politiky identity	268
13.2.1	Liberalismus a politika identity	268
13.3	Závěr	270
14	Literatura	271
15	Stereotypes and legitimization of social stratification	315
	Summary	315
	Věcný rejstřík	325